

gle XVII?); justament el *llistó* és vegetació tan densa en aquella part del Vallespir, que hi ha *El Llistanós*, mas de St. Llorenç de Cerdans (1959, a 13 × 621 en el mapa d'Estat Major francès, a 1:100000); i 2 km. al SE. de *les Estanoses*, hi ha el *Coll del Llistonar*, a la carena del Pirineu (pron. *łistuná*; *AlcM* interpreta erradament la grafia *Llistona* dels mapes francesos com si fos *La Llistona).

En llengua basca és ben possible que siguin derivats aborígens de *lasto*, la paraula *lastra* que s'usa al Roncal, i *lastaira* d'Alta i Baixa Navarra i roncalès d'Uztarrotz, amb el sentit de «jergón» (cf. les *paillases* de Gedre, supra), Mitxelena, *Via Domitia* I, 139. I no sé si són ben bé el mateix el NL *Lastarria*, poblet agregat a Ibarrangelua (prop de Guernica), i *Llastarri*, vell poblet nostre de la Ribagorçana, damunt de Sopeneta: com que aquest sembla inscriure's en la sèrie dels noms en *-arri* provinents, en el pre-català bascoide dels nostres alts Pirineus, de collectius en *-arri*, collectius de plantes i altres —*Ginestarre*, *Coscunarre*, *Toscarri*, *Escalarre*, *Bonestarre* etc. (E. T. C. I, 139; II, 31)—, sembla que seria derivat en *-AR(E)* directament sobre el radical basc *lasto* i no sobre el derivat *LASTON*-d'on el romànic *llastó*.

Però, encara que no sigui tan clar i segur, em sembla que hi ha parentiu amb un mot de certes famílies indoeuropees, especialment la bàltica: el prussí antic *laxde* f. (o sigui *laksde*) 'mata d'avellaner', lituà *lazda* f. 'bastó' i 'mata d'avellaner', letó *lazda* o *lagzda* id., veg. Voelkel, *Litau. Lesebuch*, s. v.; Fraenkel, *Die Balt. Sprachen*, 65 (amb el treball que cita de l'especialista en llengua i antiguitats lituanes, K. Būga, *Kalba ir Senovė* I, 115, 211ss.), i Pok. (*IEW*, 660). Semànticament, l'afinitat amb el mot basco-romànic és gran, perquè d'una banda el *llastó* forma mates, i d'altra banda el compost prussí *kel-laxde* 'fust de la llança', prova que en totes les llengües bàltiques el significat oscil·la entre 'bastó, fust' i 'mateta de vegetals arbustius', ben pròxim al del basc *lasto* 'palla llarga'; i des del punt de vista fonètic és perfecta perquè és sabut que els nexes del tipus *s + d* (o *z + d*) ensordeixen sempre la sonora en fonètica basca i segurament ja en la ibèrica. Recordem encara que l'avellaner porta simplement el nom de *mata* en amples zones pirinènques i hispàniques; paral·lelament, bàltic *lagzda* 'mata' > 'avellaner', al costat del proto-basc *lagzda 'mata' > 'mata de *llastó*'.²

Els especialistes del balto-eslau no estan ben d'acord sobre l'anàlisi d'aquests mots i sobre la forma precisa de llur arrel, però en tot cas estan en el sentit que són elements d'arrel indoeuropea: Pokorny (amb cita de Jokl i de Machek) hi aplega l'alb. *lethi*, *laithi*, 'arbust d'avellaner' admetent que es tracta d'una arrel indoeur. *LEḂ(H)/LƏG(H)*. 'branca' o 'mata d'avellaner'; i, d'altra banda el mot eslau *lěska* f. (que és *laska* 'bastó' en polonès, i *lijęska* 'arbust d'avellaner' en serbocroat).

Assenyalat Berneker formes germanes a aquest en totes les llengües eslaves, fins a l'eslavo rus (*lěskov* 'de fusta de styrax'), incloent-hi el rus *lěščā* 'mata o arbust d'avellaner', eslovè *lěska* 'arbust d'avellaner', txec

lěska/liska id. etc. (*Slav. Et. Wb.*, 713). Dubten uns i altres que hi hagi derivació del paleoeslau *loza* 'tany, sarment' (< *LOĜ-*), i els uns pensen en connectar el mot eslau amb el cèlt. *ULISKA* 'vara', els altres prefeixen separar-lo d'aquest i analitzar *LAZ-G-DA transposat en *LAGZDA* (amb *g > z* en fonètica satəm). No veig que tinguin en compte que en prussí hi ha també un *larga-saytan* (traduït «stic-ledder» en el glossari d'Elbing, 446) 'corretja en què l'estrep penja de la sella' (*saytan* és 'corretja'), i que aquest *larga* semblaria variant fonètica del citat pruss. *laxde* (sigui resultat divergent del nexa *gz*, sigui manlleu del polonès *laska*), que donaria prova que també en prussí tingué el significat de 'bastó' i 'bast' (cf. *BAST*).

Judicar els detalls, doncs, no està al nostre abast, però em sembla que tenim dret a donar com a bastant segur que el mot basc tingué parents indoeuropeus, en una forma o altra: sigui que el basc fos manlleuat del sorotàptic o altre dialecte indoeuropeu, sigui que un i altre tinguessin un avi pre-indoeuropeu en comú. No podem, doncs, assegurar si en romànic, i especialment en català, és rebut del basc (notem que l'Emp., el Vallespir etc. ja sobreixen decididament de l'àrea de substrat basc), o bé del sorotàptic o altra varietat indoeuropea. Sí, però, en tot cas, que és un mot pre-romà pirinenc.

DERIV.: +*Llastonejar*, 'caragolar-se la fulla dels blats quan manca la pluja': *lastone(y)á* a Alins de Llitera (1965). *Llistonada*. I els NLL *Llastonosa*, -omós 'supra'.

¹ «Nostre pastor, calsat d'esclòps, trobà al principi bon accés, però lo relleu s'anava fent estret, s'arrapava ab lo *llistó* de la penya, i causava esgley al veure'l a aquella altura de cent metres, enmitj d'un cingle casi tallat a pic», Bosch de la Tri. (*Records d'un excurs.*, p. 137, amb nota «herba llarga y resistant»). Els corresponsals del *Dicc. de Dial.* de la S. F. de l'IEC en donaten notícia (ultra Girona) a Llagostera, la Bisbal, Llofriu, Palamós i St.Feliu de Guixols (notes copiades 1936): «se sega amb un fauçot i se dóna al bestiat», «fenàs: de fulles estretes i cama dura i prima, en terrenys àrids», «gramínia dolenta i abundosa», explicaven els tres últims. —² Per a testimonis de l'ús literari de *lasto* 'palla' en textos guipuscoans, veg. Manterola, *Canc. Basco*, p. 154. Hi ha una curiosa variant *galasto* id., en el parlar d'Ataun (*Anuario de Eusko-Folkl.* XVII, 65), d'aspecte antic, però potser deguda a encreuament amb algun sinònim; fóra més imprudent pensar en algun compost indoeuropeu: letó *gals* 'punta' (lit. *gėlti* 'punxar', pruss. ant. *gallintwei* 'matar', *Galindai* poble bàltic de Mazúria en temps dels romans) o bé russ. ant. *kelian* 'llança' (que Pok., *IEW*, 553, creu manlleuat del sorotàptic a causa del tractament *centum* del *k-*), d'on el compost prussí conegut *kel-laxde* 'fust de la llança' (és sabut que dels *Galindai* ve el nostre NP *Galí(nd)*, ben cert sorotàptic).

LLASTRA, 'gran llosa', mot bastant estès dialectal-